

1953లో ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఆవిర్భావం భారతదేశ చరిత్ర చరిత్రలో ఒక ముఖ్యమైన అధ్యాయంగా నిలుస్తుంది, ఇది దశాబ్దాల పోరాటానికి మరియు తెలుగు మాట్లాడే ప్రజల ఆకాంక్షలను ప్రతిబింబిస్తుంది. క్రీ.శ 1953లో ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పడింది. పొట్టి శ్రీరాములు మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ నుండి స్వతంత్ర రాష్ట్రం కోసం ప్రచారం చేశారు, టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు సంఘ సంస్కరణోద్యమాలు ఆంధ్ర రాష్ట్ర స్థాపనకు దారితీశాయి, కర్నూలులో రాజధాని, స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు పంతులు దాని మొదటి ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నారు. ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు దారితీసిన సంఘటనలను అర్థం చేసుకోవడం మన చారిత్రక దృక్పథాన్ని సుసంపన్నం చేయడమే కాకుండా APPSC గ్రూప్ 2 మెయిన్స్ వంటి పోటీ పరీక్షలకు విలువైన అంతర్దృష్టులను అందిస్తుంది. ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఆవిర్భావానికి బాటలు వేసిన మహోన్నత ప్రయాణం గురించి తెలుసుకుందాం.

Adda247 APP

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎలా ఏర్పడింది?

పూర్వపు మద్రాసు రాష్ట్రంలోని తెలుగు మాట్లాడే ప్రాంతాలను హైదరాబాద్లోని తెలుగు మాట్లాడే ప్రాంతాలతో విలీనం చేసిన తర్వాత ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ఏర్పడింది. 1952లో ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రం కోసం బలమైన ఉద్యమం జరిగింది.

నిరసనల మధ్య పొట్టి శ్రీరాములు అనే విప్లవకారుడు 1952 అక్టోబర్ 19న ఆమరణ నిరాహార దీక్ష చేపట్టారు. శ్రీరాములు నిరాహారదీక్ష ప్రజా అశాంతికి దారితీయడంతో అప్పటి ప్రధాని జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పాటుకు తన మద్దతు ఉంటుందని హామీ ఇచ్చారు. అయితే ప్రభుత్వం నుంచి ఎలాంటి అధికారిక ప్రకటన రాకపోవడంతో శ్రీరాములు తన నిరాహార దీక్షను కొనసాగించారు.

1952 డిసెంబర్ 15న దీక్ష ప్రారంభించిన 58 రోజులకే శ్రీరాములు కన్నుమూశారు. దీంతో ఆంధ్రాలోని పలు ప్రాంతాల్లో అల్లర్లు, హింసాత్మక ఘటనలు చోటుచేసుకోవడంతో పోలీసులు కాల్పులు జరిపారు. ఈ అల్లర్లలో కొందరు చనిపోయారు.

కొన్ని రోజుల తర్వాత నెహ్రూ ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేయాలనే ప్రభుత్వ నిర్ణయాన్ని ప్రకటించి హింసాకాండకు తెరదించారు.

ఒక సంవత్సరం తరువాత, 1953 అక్టోబరు 1 న ఆంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పడింది. దీని రాజధాని కర్నూలు. ఆ తర్వాత 1956 నవంబర్ 1న రాష్ట్రాల పునర్విభజన చట్టం ప్రకారం ఈ ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్ని హైదరాబాద్ లో విలీనం చేసి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడింది.

శ్రీరాములును ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 'అమరజీవి' లేదా ఆంధ్ర ప్రయోజనం కోసం చేసిన పోరాటానికి అమరుడు అని పిలుస్తారు మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ 'వ్యవస్థాపక పితామహుడు' అని కూడా పిలుస్తారు.

1953 ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు దారితీసిన సంఘటనలు

భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాల డిమాండ్

20 వ శతాబ్దం ప్రారంభంలో భారతదేశం అంతటా భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలకు డిమాండ్ పెరిగింది. ప్రాంతీయ అస్తిత్వాలకు భాషా, సాంస్కృతిక అనుబంధాలే పునాది అని గుర్తించడంతో రాష్ట్రాల భాషా పునర్వ్యవస్థీకరణ ఊపందుకుంది. ఈ నేపథ్యంలో తెలుగు మాట్లాడే ప్రజలు తమ ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఆకాంక్షను వ్యక్తపరిచి, భాషా గర్వం, పరిపాలనా సౌలభ్యం అనే భావనను ప్రతిధ్వనించారు.

ఆంధ్రోద్యమం

1913లో స్థాపించబడిన ఆంధ్రమహాసభ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రయోజనాల కోసం అగ్రగామిగా ఆవిర్భవించింది. తెలుగు మాట్లాడే ప్రాంతాలన్నింటినీ ఒకే పరిపాలనా విభాగం కింద విలీనం చేయాలని వాదిస్తూ ఆంధ్రోద్యమానికి నాయకత్వం వహించింది. పొట్టి శ్రీరాములు, టంగుటూరి ప్రకాశం వంటి నాయకులు ప్రాంతీయవాదం, స్వయం నిర్ణయ జ్వాలలను రగిలించి ప్రజలను ఉత్తేజపరిచారు.

సైమన్ కమిషన్ మరియు నెహ్రూ కమిటీ నివేదిక

సైమన్ కమిషన్ (1927), నెహ్రూ కమిటీ నివేదిక (1928) సిఫార్సులు భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల పునర్విభజన ఆవశ్యకతను నొక్కిచెప్పాయి. భాషా ప్రాతిపదికన భారత ప్రావిన్సుల భవిష్యత్తు పునర్నిర్మాణానికి పునాది వేసిన ఈ పత్రాలు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రతిపాదకులకు ఒక ఆశాకరణాన్ని అందించాయి.

స్వాతంత్ర్యానంతర పోరాటం

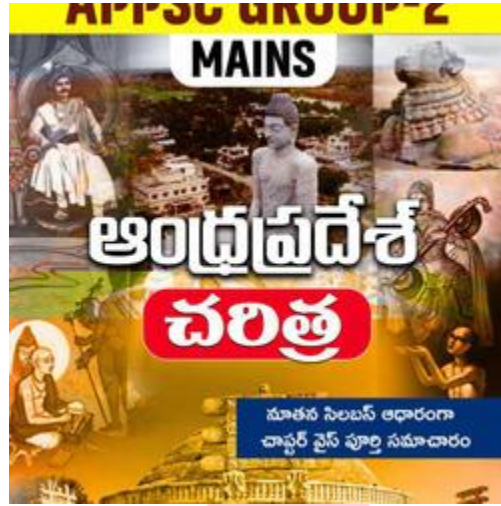
1947లో స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన ఉత్సాహంతో పాటు దేశ నిర్మాణం, రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ వంటి క్లిష్టమైన పని జరిగింది. ప్రత్యేక ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్ని డిమాండ్ చేస్తూ తెలుగు మాట్లాడే ప్రజలు తమ ఉద్యమాన్ని ఉధృతం చేశారు. 1952లో పొట్టి శ్రీరాములు బలిదానం, సుదీర్ఘ నిరాహారదీక్ష తర్వాత ప్రజాభిప్రాయాన్ని ఉత్తేజపరిచి, రాష్ట్ర సాధన పోరాటాన్ని ఉధృతం చేసింది.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఏర్పాటు:

మద్రాసు రాష్ట్రంలోని తెలుగు ప్రజల ప్రయోజనాలను కాపాడే ప్రయత్నంలో, పొట్టి శ్రీరాములు మద్రాసు రాష్ట్రం నుండి తెలుగు మాట్లాడే జిల్లాలను (రాయలసీమ మరియు కోస్తా ఆంధ్ర) విడదీసి ఆంధ్ర రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేయాలనే ప్రజా డిమాండ్లను వినమని మద్రాసు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని బలవంతం చేయడానికి ప్రయత్నించారు. తీవ్రమైన డిమాండ్లు, పెరుగుతున్న ఒత్తిళ్లకు స్పందించిన భారత ప్రభుత్వం 1953 అక్టోబరు 1న ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు అంగీకరించింది. ఇది పూర్వపు మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీలోని తెలుగు మాట్లాడే ప్రాంతాలను కలిగి ఉంది, ఇది భారత సమాఖ్య చరిత్రలో ఒక కీలక ఘట్టాన్ని సూచిస్తుంది. ఆంధ్ర రాష్ట్ర స్థాపన తెలుగు మాట్లాడే ప్రజల చిరకాల ఆకాంక్షలను నెరవేర్చడమే కాకుండా భారతదేశం అంతటా భాషాపరమైన రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణకు ఒక ఉదాహరణగా నిలిచింది.

1953లో ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడటం సమిష్టి సమీకరణ శక్తికి, పట్టుదలకు, భారత ప్రజాస్వామిక విలువలకు నిదర్శనంగా నిలుస్తుంది. దాని ఏర్పాటుకు దారితీసిన ప్రయాణం దేశ సామాజిక-రాజకీయ ముఖచిత్రాన్ని రూపొందించడంలో భాషా మరియు ప్రాంతీయ అస్తిత్వాల ప్రాముఖ్యతను నొక్కి చెబుతుంది. ఏపీపీఎస్సీ గ్రూప్-2 మెయిన్స్ పరీక్షకు ఆశావహులుగా, ఈ కీలక ఘట్టాలను అర్థం చేసుకోవడం మన చారిత్రక చతురతను సుసంపన్నం చేస్తుంది మరియు భారతదేశ రాష్ట్ర ఏర్పాటు ప్రక్రియ యొక్క విభిన్న కోణాలపై లోతైన అవగాహనను పెంపొందిస్తుంది.

Events leading to the formation of Andhra State 1953

Read More:-

ఈస్టిండియా కంపెనీ పాలనలో ఆంధ్ర రాష్ట్రం	ఆంధ్రప్రదేశ్ లో భూ సంస్కరణలు
ఆంధ్ర ప్రదేశ్ చరిత్ర - సంఘ సంస్కర్తలు	హిందూ వితంతు పునర్వివాహ చట్టం 1856
ఆంధ్రప్రదేశ్ లో జాతీయవాద ఉద్యమం వృద్ధి	ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో సామంత రాజ్యాలు
ఆంధ్రలో 1857 తిరుగుబాటు	శాతవాహనుల కాలం
ఆంధ్రప్రదేశ్ సాంస్కృతిక వైవిధ్యం	ఆంధ్రప్రదేశ్ చరిత్ర